

DYREKTYWY

DYREKTYWA RADY 2009/7/EURATOM

z dnia 25 czerwca 2009 r.

ustanawiająca wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, w szczególności jego art. 31 i 32,

uwzględniając wniosek Komisji, sporządzony po uzyskaniu opinii grupy osób mianowanych przez Komitet Naukowo-Techniczny spośród ekspertów naukowych państw członkowskich, oraz po konsultacji z Europejskim Komitetem Ekonomiczno-Społecznym ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Artykuł 2 lit. b) Traktatu przewiduje utworzenie jednolitych norm bezpieczeństwa w celu ochrony zdrowia pracowników i ludności.
- (2) Artykuł 30 Traktatu przewiduje ustanowienie w ramach Wspólnoty podstawowych norm ochrony zdrowia pracowników i ludności przed zagrożeniami wynikającymi z promieniowania jonizującego.
- (3) Dyrektywa Rady 96/29/Euratom z dnia 13 maja 1996 r. ustanawiająca podstawowe normy bezpieczeństwa w zakresie ochrony zdrowia pracowników i ogółu społeczeństwa przed zagrożeniami wynikającymi z promieniowania jonizującego ⁽³⁾ ustanawia podstawowe normy bezpieczeństwa. Przepisy tej dyrektywy zostały uzupełnione bardziej szczegółowymi przepisami.
- (4) Europejski Trybunał Sprawiedliwości (dalej zwany „Trybunałem Sprawiedliwości”) uznał w swoim orzecznictwie ⁽⁴⁾, że Wspólnota dzieli kompetencje ze swoimi państwami członkowskimi w obszarach objętych Konwencją bezpieczeństwa jądrowego ⁽⁵⁾.

(5) Trybunał Sprawiedliwości uznał w swoim orzecznictwie, że postanowienia rozdziału 3 Traktatu, dotyczące ochrony zdrowia i bezpieczeństwa, stanowią spójną całość przekazującą Komisji uprawnienia w dość znacznym zakresie, w celu ochrony ludności i środowiska przed ryzykiem skażenia promieniotwórczego.

(6) Trybunał Sprawiedliwości uznał w swoim orzecznictwie, że nałożone na Wspólnotę na mocy art. 2 lit. b) Traktatu zadanie utworzenia jednolitych norm bezpieczeństwa w celu ochrony zdrowia ludności i pracowników, nie oznacza, że po ustanowieniu takich norm państwa członkowskie nie mogą zapewniać bardziej rygorystycznych środków ochrony.

(7) Decyzja Rady 87/600/Euratom z dnia 14 grudnia 1987 r. w sprawie wspólnotowych warunków wczesnej wymiany informacji w przypadku zdarzenia radiacyjnego ⁽⁶⁾ ustanowiła ramy dla powiadamiania i przekazywania informacji, które będą wykorzystywane przez państwa członkowskie w celu ochrony ludności w przypadku zdarzenia radiacyjnego. Dyrektywa Rady 89/618/Euratom z dnia 27 listopada 1989 r. w sprawie informowania ogółu społeczeństwa o środkach ochrony zdrowia, które będą stosowane, oraz działaniach, jakie należy podjąć w przypadku zdarzenia radiacyjnego ⁽⁷⁾, nałożyła na państwa członkowskie obowiązek informowania ludności w przypadku zdarzenia radiacyjnego.

(8) Odpowiedzialność krajowa państw członkowskich za bezpieczeństwo jądrowe obiektów jądrowych jest podstawową zasadą leżącą u podstaw regulacji dotyczących bezpieczeństwa jądrowego, opracowanych na poziomie międzynarodowym, ustanowioną w Konwencji bezpieczeństwa jądrowego. Zasada odpowiedzialności krajowej oraz zasada pierwotnej odpowiedzialności posiadacza zezwolenia za bezpieczeństwo jądrowe obiektów jądrowych podlegające nadzorowi właściwego krajowego organu regulacyjnego powinny zostać wzmocnione, a rola i niezależność właściwych organów regulacyjnych powinna zostać wzmocniona niniejszą dyrektywą.

(9) Każde z państw członkowskich może decydować o swoim koszyku energetycznym zgodnie z odpowiednimi politykami krajowymi.

⁽¹⁾ Opinia z dnia 10 czerwca 2009 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

⁽²⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 22 kwietnia 2009 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

⁽³⁾ Dz.U. L 159 z 29.6.1996, s. 1.

⁽⁴⁾ C-187/87 (Rec. 1988, s. 5013), C-376/90 (Rec. 1992, s. I-6153) oraz C-29/99 (Rec. 2002, s. I-11221).

⁽⁵⁾ Dz.U. L 318 z 11.12.1999, s. 21.

⁽⁶⁾ Dz.U. L 371 z 30.12.1987, s. 76.

⁽⁷⁾ Dz.U. L 357 z 7.12.1989, s. 31.

- (10) Przy opracowywaniu odpowiednich ram krajowych na mocy niniejszej dyrektywy należy wziąć pod uwagę warunki krajowe.
- (11) Państwa członkowskie wdrożyły już środki umożliwiające im osiągnięcie wysokiego poziomu bezpieczeństwa jądowego we Wspólnocie.
- (12) Mimo że niniejsza dyrektywa dotyczy przede wszystkim bezpieczeństwa jądowego obiektów jądowych, ważne jest również zapewnienie bezpiecznej gospodarki wypalonym paliwem jądowym i odpadami promieniotwórczymi, w tym w obiektach do ich przechowywania i składowania.
- (13) Państwa członkowskie powinny dokonać, w stosownych przypadkach, oceny odpowiednich zasad bezpieczeństwa ustanowionych przez Międzynarodową Agencję Energii Atomowej ⁽¹⁾, które powinny stanowić ramy postępowania, które państwa członkowskie powinny uwzględnić podczas wdrażania niniejszej dyrektywy.
- (14) Przydatne jest wykorzystanie procesu, podczas którego krajowe organy odpowiedzialne za bezpieczeństwo w państwach członkowskich posiadających na swoim terytorium elektrownie jądowe współpracowały w ramach Stowarzyszenia Zachodnioeuropejskich Organów Nadzoru Instalacji Jądowych (WENRA) i określiły wiele referencyjnych poziomów bezpieczeństwa dla jądowych reaktorów energetycznych.
- (15) Po wezwaniu przez Radę do ustanowienia grupy wysokiego szczebla na poziomie UE, co zawarto w jej konkluzjach z dnia 8 maja 2007 r. w sprawie bezpieczeństwa jądowego oraz bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądowym i odpadami promieniotwórczymi, decyzją Komisji 2007/530/Euratom z 17 lipca 2007 r. dotyczącą powołania Europejskiej Grupy Wysokiego Szczebla ds. Bezpieczeństwa Jądowego i Gospodarowania Odpadami ⁽²⁾ ustanowiono europejską grupę organów regulacyjnych ds. bezpieczeństwa jądowego (ENSREG), która ma przyczynić się do osiągnięcia celów Wspólnoty w zakresie bezpieczeństwa jądowego.
- (16) Przydatne jest ustanowienie jednolitej struktury sprawozdań państw członkowskich dla Komisji w sprawie wdrażania niniejszej dyrektywy. Z uwagi na znaczne doświadczenie członków ENSREG grupa ta mogłaby wnieść istotny wkład w tym zakresie, ułatwiając tym samym konsultacje i współpracę krajowych organów regulacyjnych.
- (17) Na 5-tym posiedzeniu w dniu 15 października 2008 r. ENSREG przyjął dziesięć zasad, które mają być stosowane podczas przygotowywania dyrektywy o bezpieczeństwie jądowym, jak podano w protokole posiedzenia z dnia 20 listopada 2008 r.
- (18) Postępy w technologii jądowej, doświadczenia zdobyte podczas eksploatacji i badań nad bezpieczeństwem oraz doskonalenie ram regulacyjnych mogłyby mieć wpływ na dalszą poprawę bezpieczeństwa. Państwa członkowskie powinny brać te czynniki pod uwagę przy wypełnianiu zobowiązania do utrzymywania i poprawy bezpieczeństwa, rozszerzając swój program jądowy lub podejmując decyzje o wykorzystaniu energii jądowej po raz pierwszy.
- (19) Przygotowanie silnej kultury bezpieczeństwa obiektów jądowych jest jedną z podstawowych zasad zarządzania bezpieczeństwem koniecznych do zapewnienia bezpiecznej eksploatacji tych obiektów.
- (20) Utrzymanie i dalsze rozwijanie fachowej wiedzy i umiejętności w zakresie bezpieczeństwa jądowego powinno być oparte, między innymi, na lekcji z doświadczeń eksploatacyjnych w przeszłości oraz, w stosownych przypadkach, na wykorzystaniu postępów w metodologii i nauce.
- (21) W przeszłości państwa członkowskie przeprowadzały samooceny w ścisłym powiązaniu z międzynarodowymi przeglądami zewnętrznymi pod auspicjami MAEA w ramach misji IRRT (*International Regulatory Review Team*) i IRRS (*Integrated Regulatory Review Service*). Te samooceny i misje prowadzone były z inicjatywy państw członkowskich na zasadzie dobrowolności w duchu otwartości i przejrzystości. Samooceny i towarzyszące im zewnętrzne przeglądy infrastruktury prawnej, regulacyjnej i organizacyjnej powinny mieć na celu wzmocnienie i poprawę krajowych ram państw członkowskich, uznając jednocześnie ich kompetencje w zapewnianiu bezpieczeństwa jądowego obiektów jądowych na ich terytorium. Samooceny i następujące po nich międzynarodowe zewnętrzne przeglądy nie są ani inspekcją, ani audytem, lecz mechanizmem wzajemnego uczenia się, który dopuszcza różne podejścia do organizacji i praktyk właściwego organu regulacyjnego, uwzględniając jednocześnie uwarunkowania regulacyjne, techniczne i polityczne państwa członkowskiego, które przyczyniają się do zapewnienia silnego systemu bezpieczeństwa jądowego. Międzynarodowy przegląd zewnętrzny powinien być postrzegany jako możliwość wymiany profesjonalnych doświadczeń i dzielenia się naukami i dobrymi wzorcami w duchu otwartości i współpracy, raczej na zasadzie rad partnerów, a nie kontroli lub osądu. Uznając potrzebę elastyczności i dostosowania w odniesieniu do różnych systemów istniejących w państwach członkowskich, państwo członkowskie powinno móc samo określać, które części jego systemu zostaną poddane przeglądowi zewnętrznemu, mającemu na celu ciągłą poprawę bezpieczeństwa jądowego.
- (22) Zgodnie z pkt 34 Porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie lepszego stanowienia prawa ⁽³⁾ zachęca się państwa członkowskie do sporządzania, dla ich własnych celów i w interesie Wspólnoty, własnych tabel, które w możliwie najszerszym zakresie odzwierciedlają korelacje pomiędzy niniejszą dyrektywą a środkami transpozycji, oraz do podawania ich do wiadomości publicznej,

⁽¹⁾ Podstawy bezpieczeństwa MAEA: Podstawowe zasady bezpieczeństwa nr SF-1 (2006) z serii norm bezpieczeństwa MAEA.

⁽²⁾ Dz.U. L 195 z 27.7.2007, s. 44.

⁽³⁾ Dz.U. C 321 z 31.12.2003, s. 1.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ 1

CELE, DEFINICJE I ZAKRES STOSOWANIA

Artykuł 1

Cele

Celami niniejszej dyrektywy są:

- a) ustanowienie ram wspólnotowych w celu utrzymania ciągłej poprawy i promowania bezpieczeństwa jądrowego i jego regulacji;
- b) zapewnienie wprowadzenia przez państwa członkowskie odpowiednich rozwiązań krajowych zapewniających wysoki poziom bezpieczeństwa jądrowego, aby chronić pracowników i ludność przed zagrożeniami wynikającymi z promieniowania jonizującego z obiektów jądrowych.

Artykuł 2

Zakres

1. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do wszelkich cywilnych obiektów jądrowych działających na mocy zezwolenia określonego w art. 3 ust. 4 na wszystkich etapach objętych tym zezwoleniem.

2. Niniejsza dyrektywa nie uniemożliwia państwom członkowskim przyjmowania bardziej restrykcyjnych środków bezpieczeństwa w zakresie objętym niniejszą dyrektywą, zgodnie z prawem wspólnotowym.

3. Niniejsza dyrektywa uzupełnia podstawowe normy, o których mowa w art. 30 Traktatu, w zakresie bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych, oraz pozostaje bez uszczerbku dla dyrektywy 96/29/Euratom.

Artykuł 3

Definicje

Na użytek niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- 1) „obiekty jądrowe” oznaczają:
 - a) zakład wzbogacania, zakład produkcji paliwa jądrowego, elektrownię jądrową, zakład przetwarzania, reaktor badawczy, obiekty służące do przechowywania wypalnego paliwa; oraz
 - b) obiekty służące do przechowywania odpadów promieniotwórczych znajdujące się w tym samym miejscu i bezpośrednio związane z obiektami jądrowymi wymienionymi w lit. a);
- 2) „bezpieczeństwo jądrowe” oznacza osiągnięcie odpowiednich warunków eksploatacji, zapobieganie awariom i łagodzenie ich skutków, czego wynikiem jest ochrona pracowników i ludności przed zagrożeniami wynikającymi z promieniowania jonizującego z obiektów jądrowych;

3) „właściwy organ regulacyjny” oznacza organ lub system organów wyznaczonych w państwie członkowskim w dziedzinie regulacji bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych, o czym mowa w art. 5;

4) „zezwolenie” oznacza każdy dokument wydany na mocy jurysdykcji państwa członkowskiego w celu przyznania odpowiedzialności za lokalizację, projektowanie, budowę, rozruch i eksploatację lub likwidację obiektów jądrowych;

5) „posiadacz zezwolenia” oznacza osobę prawną lub fizyczną odpowiedzialną za całość obiektu jądrowego na podstawie zezwolenia.

ROZDZIAŁ 2

OBOWIĄZKI

Artykuł 4

Ramy prawne, regulacyjne i organizacyjne

1. Państwa członkowskie ustanawiają i utrzymują krajowe ramy prawne, regulacyjne i organizacyjne (dalej zwane „ramami krajowymi”) bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych, które przypisują odpowiedzialność i zapewniają koordynację między właściwymi organami państwa. Ramy krajowe określają zakresy odpowiedzialności za:

- a) przyjęcie krajowych wymogów bezpieczeństwa jądrowego. W gestii państw członkowskich pozostaje określanie sposobu ich przyjmowania oraz instrumentów ich realizacji;
- b) zapewnienie systemu wydawania zezwoleń i zakazu eksploatacji obiektów jądrowych bez zezwolenia;
- c) zapewnienie systemu nadzoru nad bezpieczeństwem jądrowym;
- d) działania na rzecz egzekwowania przepisów, w tym zawieszenie eksploatacji oraz zmianę lub cofnięcie zezwolenia.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby ramy krajowe były utrzymywane i ulepszone z odpowiednim uwzględnieniem doświadczeń z eksploatacji, wniosków z analiz bezpieczeństwa przygotowywanych dla eksploatowanych obiektów jądrowych, rozwoju technologii i wyników badań nad bezpieczeństwem, gdy są dostępne i stosowne do potrzeb.

Artykuł 5

Właściwy organ regulacyjny

1. Państwa członkowskie ustanawiają i utrzymują właściwy organ regulacyjny w zakresie bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwy organ regulacyjny był operacyjnie oddzielony od innych organów lub organizacji zaangażowanych w promowanie lub wykorzystywanie energii jądrowej, w tym w produkcję energii elektrycznej, w celu zapewnienia jego faktycznej niezależności w regulacyjnym procesie decyzyjnym.

3. Państwa członkowskie zapewniają właściwemu organowi regulacyjnemu uprawnienia oraz zasoby ludzkie i finansowe niezbędne do wypełniania jego obowiązków związanych z ramami krajowymi opisanymi w art. 4 ust. 1, z należyтым uwzględnieniem priorytetowego znaczenia bezpieczeństwa. Obejmuje to uprawnienia i zasoby umożliwiające:

- a) wymaganie od posiadacza zezwolenia zgodności z krajowymi wymogami bezpieczeństwa jądrowego i warunkami stosownego zezwolenia;
- b) wymaganie wykazania tej zgodności, w tym z wymogami art. 6 ust. 2–5;
- c) zweryfikowanie tej zgodności przez oceny i inspekcje regulacyjne; oraz
- d) przeprowadzanie działań na rzecz egzekwowania przepisów, w tym zawieszenia eksploatacji obiektu jądrowego zgodnie z warunkami określonymi w ramach krajowych, o których mowa w art. 4 ust. 1.

Artykuł 6

Posiadacze zezwoleń

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby pierwotna odpowiedzialność za bezpieczeństwo jądrowe obiektów jądrowych spoczywała na posiadaczu zezwolenia. Odpowiedzialność ta nie może być delegowana.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby zgodnie z istniejącymi ramami krajowymi posiadacze zezwoleń, pod nadzorem właściwego organu regulacyjnego, regularnie oceniali i weryfikowali oraz stale poprawiali, w rozsądnie osiągalnym zakresie, bezpieczeństwo jądrowe obiektów jądrowych w sposób systematyczny i możliwy do zweryfikowania.

3. Oceny, o których mowa w ust. 2, obejmują weryfikację, czy istnieją środki ochrony przed awariami i łagodzenia ich skutków, w tym sprawdzanie fizycznych barier i administracyjnych procedur ochrony wprowadzonych przez posiadaczy zezwoleń, które musiałyby nie spełnić swoich funkcji, aby pracownicy i ludność zostali w znaczącym stopniu narażeni na promieniowanie jonizujące.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby istniejące ramy krajowe wymagały od posiadaczy zezwoleń ustanawiania i wdrażania systemów zarządzania dających należyte pierwszeństwo bezpieczeństwu jądrowemu i aby systemy te były regularnie weryfikowane przez właściwy organ regulacyjny.

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby istniejące ramy krajowe wymagały od posiadaczy zezwoleń zapewniania i utrzymywania odpowiednich zasobów finansowych i ludzkich w celu wypełniania ich obowiązków związanych z bezpieczeństwem jądrowym obiektu jądrowego, określonych w ust. 1–4.

Artykuł 7

Wiedza fachowa i umiejętności w zakresie bezpieczeństwa

Państwa członkowskie zapewniają, aby istniejące ramy krajowe wymagały od wszystkich stron zapewniania kształcenia i szkoleń ich personelowi odpowiedzialnemu za kwestie związane z bezpieczeństwem jądrowym obiektów jądrowych, w celu utrzymania i dalszego rozwijania wiedzy fachowej i umiejętności w zakresie bezpieczeństwa jądrowego.

Artykuł 8

Informowanie ludności

Państwa członkowskie zapewniają, aby informacje związane z regulacją bezpieczeństwa jądrowego były udostępniane pracownikom i ludności. Obowiązek ten obejmuje zapewnienie, aby właściwy organ regulacyjny informował ludność w zakresie swoich kompetencji. Informacje mają być udostępniane publicznie zgodnie z przepisami krajowymi i zobowiązaniami międzynarodowymi, pod warunkiem że nie narusza to innych interesów, takich jak – między innymi – tych związanych z bezpieczeństwem, uznanych w przepisach krajowych lub w zobowiązaniach międzynarodowych.

Artykuł 9

Sprawozdawczość

1. Państwa członkowskie składają Komisji sprawozdanie z wdrażania niniejszej dyrektywy po raz pierwszy do dnia 22 lipca 2014 r., a następnie co trzy lata, wykorzystując cykle przeglądów i sprawozdawczości w ramach Konwencji bezpieczeństwa jądrowego.

2. Na podstawie sprawozdań państw członkowskich Komisja przedstawia Radzie i Parlamentowi Europejskiemu sprawozdanie z postępów we wdrażaniu niniejszej dyrektywy.

3. Państwa członkowskie przynajmniej co dziesięć lat przeprowadzają okresowe samooceny swoich ram krajowych i właściwych organów regulacyjnych oraz organizują międzynarodowy przegląd zewnętrzny odpowiednich części swoich ram krajowych lub organów, w celu ciągłej poprawy bezpieczeństwa jądrowego. Wyniki wszelkich zewnętrznych przeglądów przekazywane są państwom członkowskim i Komisji, gdy tylko są dostępne.

ROZDZIAŁ 3

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 10

Transpozycja

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 22 lipca 2011 r. Niezwłocznie powiadamiają o tym Komisję.

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinach objętych niniejszą dyrektywą oraz każde kolejne zmiany tych przepisów.

Artykuł 11

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 12

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Luksemburgu, dnia 25 czerwca 2009 r.

W imieniu Rady

L. MIKO

Przewodniczący
